

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Meld. St. 1

(2021–2022)

Melding til Stortinget

Nasjonalbudsjettet 2022

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Meld. St. 1

(2021–2022)

Melding til Stortinget

Nasjonalbudsjettet 2022

*Tilråding fra Finansdepartementet 1. oktober 2021,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Hovedlinjer i den økonomiske politikken og utsiktene for norsk økonomi

Koronapandemien har preget Norge og verden sterkt det siste halvannet året. Konsekvensene har vært store for mange personer, familier og bedrifter, og for norsk og internasjonal økonomi.

Regjeringens mål har vært å håndtere pandemien slik at vi ivaretar helse, reduserer forstyrrelser i samfunnet og beskytter økonomien. Regjeringens politikk bidrar til at Norge også fremover kan ha høy sysselsetting, lav arbeidsledighet, sunne offentlige finanser og et solid grunnlag for fortsatt gode velferdsordninger. Den økonomiske utviklingen gjennom det siste året viser at vi langt på vei har lyktes med å nå disse målene. Omfattende vaksinerings har gitt kontroll med pandemien, og aktivitetsbegrensende smitteverntiltak er i all hovedsak avviklet.

Gjenåpningen av samfunnet har gitt et kraftig økonomisk oppsving, og oppgangen i fastlandsøkonomien er nå sterk. Den registrerte arbeidsledigheten går raskt ned, og store deler av næringslivet venter høy vekst fremover. Med samarbeid og handlekraft har vi håndtert den bratteste økonomiske nedgangen siden andre

verdenskrig. Norsk økonomi er nå ute av krisen selv om noen bransjer fortsatt er påvirket.

I 2022 ser det ut til at aktiviteten vil være høy, jobbmulighetene gode og over 90 prosent av alle voksne vil være vaksinerte. Det ligger an til at norsk økonomi vil komme inn i en høykonjunktur, og at den registrerte arbeidsledigheten vil ligge godt under gjennomsnittet de siste 20 årene.

Norge har svart på koronakrisen med kraftfulle tiltak for å trygge arbeidstakere og bedrifter, men også med omstilling og innovasjon. Det er tatt viktige steg i retning et grønnere og mer digitalisert samfunn, og det blir skapt rekordmange nye bedrifter. Denne omstillingen er samtidig en del av svaret på de langsiktige utfordringene. Med statsbudsjettet for 2022 legger regjeringen til rette for grønn omstilling og vekst.

Krisen har rammet skjevt. Det er blitt satt i gang mange tiltak for å hjelpe de som er blitt rammet av ledighet, psykiske helseutfordringer eller hjemmeskole. Også i 2022 vil det være behov for ekstra innsats for å inkludere flere i arbeidslivet, tette kunnskapshull og hjelpe de som sliter. Regje-

ringen har som mål at denne krisen, i motsetning til tidligere kriser, ikke skal føre til at personer blir stående varig utenfor arbeidslivet.

Nå som den økonomiske krisen i stor grad er bak oss, må oljepengebruken tas ned igjen. Vi er på vei inn i en ny fase i finanspolitikken, der utgiftene i statsbudsjettet anslås å vokse mer enn inntektene. I budsjettene fremover må vi derfor prioritere hardere. Budsjettet for 2022 er et steg på veien mot å møte de mer langsiktige utfordringene Norge står overfor. Bruken av oljeinntekter i budsjettet for 2022 tilsvarer 2,6 pst. av kapitalen i Statens pensjonsfond utland, og er i tråd med handlingsregelen. God fart i norsk økonomi og kraftig oppgang i fondet de siste årene tilsier at fondsuttaket nå bør ligge godt under den langsiktige rettesnoren på 3 pst. Regjeringen vil legge til rette for økt sysselsetting i privat sektor og fjerne flaskehals for vekst og grønn omstilling.

Regjeringens hovedprioriteringer i statsbudsjettet for 2022 er å:

- legge til rette for flere nye jobber i private bedrifter
- hjelpe de som fortsatt er rammet av krisen
- bidra til at folk og bedrifter har kompetansen de trenger
- sette fart på omstillingen mot et grønnere og mer digitalisert samfunn
- legge til rette for trygge og gode liv over hele landet
- bidra til god pandemiberedskap, blant annet gjennom å sikre tilgang til vaksiner, smittevernustyr og legemidler

Rask oppgang i norsk økonomi

Det dype tilbakeslaget som fulgte da pandemien rammet Norge i mars i fjor, er blitt avløst av en kraftig økonomisk oppgang. Aktiviteten i norsk økonomi er nå høyere enn før pandemien, ledigheten går raskt ned, og sysselsettingen stiger markert. Store deler av næringslivet forventer sterk oppgang i produksjonen den nærmeste tiden. Gjenåpningen av samfunnet har særlig trukket opp husholdningenes forbruk. Vi anslår nå en oppgang i BNP for Fastlands-Norge på 3,9 pst. i år og 3,8 pst. neste år. Også i 2023 og 2024 venter vi at veksten i økonomien vil ligge høyere enn normalt.

Det økonomiske tilbakeslaget under pandemien ser ut til å gå raskere over enn ved tidligere kriser. Styringsrenten var null siden like etter at krisen brøt ut og holdt seg der inntil nylig. Oljepengebruken er blitt løftet markert i 2020 og 2021 for å kompensere for lavere inntekter i bedrifter

og husholdninger som følge av smitteverntiltak. Smitteverntiltakene har begrenset forbruksmulighetene, særlig for tjenester, og overføringer fra staten har kompensert store deler av inntektstapet for de som er blitt permittert eller har mistet jobben. Det har ført til at husholdningenes sparing har økt til rekordhøye nivåer. Virksomheter er også kompensert for inntektssvikt. Vi venter at gjenåpningen av samfunnet vil bidra til sterk vekst i økonomien, særlig i privat etterspørsel etter tjenester, og at vi samlet sett vil få et høyere aktivitetsnivå enn normalt neste år.

Utviklingen internasjonalt er også bedre enn ventet. Veksten i BNP hos våre handelspartnere anslås til 5 pst. i år og vel 4 pst. neste år. Det er særlig USA som utvikler seg sterkt, men også for flere europeiske land er vekstanslagene justert opp siden revidert nasjonalbudsjett. Ulik vaksine-tilgang gjør at gjeninnhentingene ute ser ut til å bli todelt. Aktiviteten i de fleste avanserte økonomier er ventet å ta seg videre opp, mens fremvoksende økonomier kan få økt smitte og flere dødsfall som følge av koronaviruset. Konsumprisene har også tatt seg betydelig opp de siste månedene, særlig i USA. Økte råvarepriser, flaskehals i transportsektoren og store endringer i forbruksmønsteret trekker prisveksten opp. IMF og OECD venter at disse faktorene gradvis vil avta i betydning og i liten grad påvirke prisveksten i de avanserte landene fra midten av 2022, men de peker samtidig på at her er det usikkerhet.

De siste månedene har vi sett en uventet rask bedring i arbeidsmarkedet i Norge. Sysselsettingsandelen blant bosatte i Norge er nå høyere enn før pandemien og den høyeste siden 2012, mens korttidsinnvandringen ligger vesentlig lavere. Flere næringer melder om flaskehalsproblemer fordi det er vanskelig å få tak i arbeidskraft med riktig kompetanse, særlig for virksomheter som er avhengig av utenlandsk arbeidskraft. En markert økning i antall ledige stillinger viser at etterspørselen etter arbeidskraft er høy, og mange arbeidssøkere er ledige i bare kortere perioder. På den annen side er arbeidsledigheten blant personer med yrkesbakgrunn innen reiseliv og transport fortsatt høyere enn før pandemien.

Utvikling mellom næringer har også vært ujevn. I tjenesteytende næringer som har vært hardt rammet av smitteverntiltak, var aktiviteten i juli om lag 20 pst. lavere enn før pandemien. I enkelte næringer var aktiviteten enda lavere. Verdiskapingen har likevel tatt seg kraftig opp i flere av de hardest rammede delene av næringslivet gjennom sommeren. Blant annet har hoteller og restauranter nytt godt av lettelser i smitteverntil-

tak og høy etterspørsel. Samlet sett står de næringene som har vært hardest rammet, for 10 pst. av verdiskapingen i fastlandsøkonomien og rundt en seksdel av samlet sysselsetting. De øvrige 90 pst. av norsk økonomi hadde hentet igjen det tapte allerede før sommeren, med en vekst på 2,1 pst. fra februar 2020 til juli 2021.

I årets lønnsoppgjør er de fleste oppgjørene kommet i havn innenfor en ramme for årslønnsveksten på 2,7 pst. Økte utfordringer med å rekruttere arbeidskraft kan bidra til å trekke lønnsveksten opp. Lønnsveksten er anslått å øke til 2,8 pst. i år og 3 pst. neste år, i takt med at arbeidsledigheten avtar.

De siste årene har store variasjoner i elektrisitetsprisene bidratt til at konsumprisveksten har svingt mye fra år til år. Oppgangen i inflasjonen i år kan i stor grad tilskrives høyere elektrisitets- og drivstoffpriser. Neste år ventes ikke disse forholdene å trekke inflasjonen opp, og inflasjonen anslås samlet sett å komme betydelig ned. Det anslås å gi en reallønnsvekst på 1¾ pst. neste år, etter nullvekst i inneværende år.

Under pandemien har boligprisene steget markert, og omsetningen har vært rekordhøy. De siste månedene har prisveksten vært betydelig lavere. Avdempingen kan ha sammenheng med forventninger om høyere boliglånsrente og en normalisering av husholdningenes forbruksmønstre etter gjenåpningen av samfunnet. Historisk lave renter og høy aktivitet i boligmarkedet har bidratt til at gjeldsveksten i husholdningene har økt det siste året, etter å ha avtatt over en lengre periode. Selv om rentene er lave bruker husholdningene en svært høy andel av sine inntekter til å betjene gjeld, nesten på nivå med før bankkrisen for 20 år siden. Den høye gjeldsbelastningen utgjør en sårbarhet for husholdningene og for det finansielle systemet.

Pandemien bidrar fortsatt til usikkerhet om utviklingen i norsk økonomi, men økt vaksineringsgrad har redusert nedsiderisikoen. Hvis pandemiens videre forløp igjen skulle tvinge frem strenge nasjonale smitteverntiltak, enten her hjemme eller ute, vil utviklingen i norsk økonomi bli svakere enn lagt til grunn i denne meldingen. På den annen side er det også forhold som kan ytterligere forsterke oppgangen vi nå ser i norsk økonomi. Både privat konsum og bedriftsinvesteringer kan bli høyere enn lagt til grunn. Økt etterspørsel etter arbeidskraft har gjerne ledet til høyere arbeidsinnvandring, men det kan ta noe tid før antallet sysselsatte på korttidsopphold er tilbake på samme høye nivå som før pandemien. I deler

av arbeidsmarkedet kan det lede til at lønnsveksten tiltar.

De økonomiske utsiktene er nærmere omtalt i kapittel 2.

En godt tilpasset og ansvarlig økonomisk politikk

Pandemien har gjort det nødvendig med svært omfattende finanspolitiske tiltak i 2020 og 2021. Tiltakene har kompensert for store deler av det økonomiske tapet mange er blitt påført som følge av inngripende smitteverntiltak, og de har lagt grunnlaget for at økonomisk aktivitet og sysselsetting kan ta seg raskt opp når vi nå er på vei ut av pandemien. Målet har vært at den brå nedturen skal gi minst mulig skadevirkninger på lang sikt. Nå ser vi at politikken har virket, med sterk økonomisk vekst og rask nedgang i arbeidsledigheten.

De økonomiske krisetiltakene har beløpt seg til 135 mrd. kroner i 2020 og nær 100 mrd. kroner i 2021. Tiltakene har brakt oljepengebruken opp til svært høye nivåer, med et fondsuttak i både 2020 og 2021 på 3,6 pst. av kapitalen i Statens pensjonsfond utland.

Handlingsregelen og våre oppsparte midler har gitt oss stor økonomisk handlefrihet til å håndtere de negative konsekvensene av pandemien. I tråd med handlingsregelen har vi midlertidig økt bruken av fondsmidler for å opprettholde aktivitet og sysselsetting, og motvirke arbeidsledighet. Etter at de aktivitetsbegrensende smitteverntiltakene nå i hovedsak er avviklet og økonomien har tatt seg markert opp, er det riktig å avvikle de gjenværende midlertidige økonomiske krisetiltakene. Det vil understøtte aktivitet og nødvendig omstilling. Det vil vi også bringe bruken av oljeinntekter ned til mer bærekraftige nivåer, i samsvar med handlingsregelen.

Bruken av oljeinntekter i regjeringens forslag til budsjett for 2022 tilsvarer 2,6 pst. av kapitalen i Statens pensjonsfond utland. God fart i norsk økonomi og kraftig oppgang i fondet de siste årene tilsier at fondsuttaket nå bør ligge godt under den langsiktige rettesnoren på 3 pst. Slik reduseres sårbarheten mot fall i fondsverdien, og vi er bedre forberedt til å møte eventuelle nye tilbakeslag og kriser. Med unntak av koronaårene har regjeringen hvert år i perioden 2014–2022 brukt mindre oljepenger enn dersom oljepengebruken mekanisk hadde fulgt den langsiktige rettesnoren i handlingsregelen. Samlet sett er verdien av fondet nå vel 400 mrd. kroner høyere enn om man hadde brukt 4 pst. frem til 2017 og 3 pst. deretter.

Avviklingen av midlertidige økonomiske koronatiltak vil isolert sett fremstå som en innstramning i budsjettpolitikken i 2022, men bidrar i liten grad til å dempe den økonomiske aktiviteten. Avvikling av kompensasjonen har motpost i avvikling av aktivitetsbegrensende smitteverntiltak, noe som i seg selv virker meget ekspansivt på økonomien. Den økte sparingen i husholdningene gjennom krisen representerer i tillegg en oppdemmet etterspørsel etter varer og tjenester som nå utløses. Holdes midlertidige koronatiltak utenom, øker bruken av oljepenger i budsjettforslaget moderat fra 2021 til 2022, men størrelsen på økningen er noe usikker siden avgrensning av koronatiltak i 2022 ikke har vært en del av budsjettprosessen. Det er fortsatt behov for å videreføre enkelte midlertidige tiltak, f.eks. midler til vaksinerings. Samtidig er det samlede omfanget av koronatiltak i budsjettet for 2022 svært begrenset sammenlignet med 2020 og 2021.

Det har vært viktig for regjeringen at det høye nivået på bruken av oljepenger i 2020 og 2021 ikke skulle føre til et varig stort løft i de offentlige utgiftene, men være midlertidig og målrettet for å motvirke langsiktige skadevirkninger av krisen. Budsjettet bringer offentlige utgifter ned til 60 pst. av BNP for Fastlands-Norge i 2020, som er 4 prosentenheter lavere enn i år og 5 prosentenheter lavere enn i fjor, men fortsatt høyere enn i årene før krisen.

Det tar tid før man får full effekt av finanspolitikken, særlig i en situasjon der smitteverntiltak begrenser aktivitet. Finanspolitikken i 2020 og 2021 bidrar derfor positivt til den økonomiske aktiviteten også i 2022. Samlet virker budsjettene for 2020–2022 sterkt ekspansivt på verdiskapingen i Fastlands-Norge.

Statsbudsjettet for 2022 skal bidra til at vi skal være rustet for å møte de langsiktige utfordringene landet står overfor. Regjeringen prioriterer tiltak som legger til rette for aktivitet og sysselsetting i privat sektor, samtidig som bruken av fondsmidler bringes ned. Budsjettforslaget inkluderer omfattende satsing for å få folk tilbake i jobb. Dette inkluderer en stor satsing på kompetansetil-tak slik at flere kan få den kompetansen bedrif-tene etterspør. Det satses også på omstillingstil-tak, på godt smittevern, på vaksinerings og på fort-satte tiltak for grupper som er blitt hardt rammet av pandemien. Også i 2022 vil det være behov for ekstra innsats for å inkludere flere i arbeidslivet, tette kunnskapshull og hjelpe dem som fortsatt er rammet av krisen. Tiltaksomfanget er likevel vesentlig mindre enn i år.

Regjeringens forslag til budsjett for 2022 inne-bærer en bruk av oljeinntekter på 322 mrd. kroner, målt ved det strukturelle oljekorrigerte underskuddet. Det svarer til 9,5 pst. av trend-BNP for Fastlands-Norge og utgjør nærmere 60 000 kroner per innbygger. Hver sjette krone som brukes over offentlige budsjetter, hentes nå fra fon-det.

Når vi ser fremover, vil ikke fondet fortsette å vokse like raskt som det har gjort til nå. I løpet av de neste to tiårene vil fondsavkastningen, målt som andel av verdiskapingen, mest sannsynlig begynne å avta. Samtidig vil demografiske utviklingstrekk, med færre yrkesaktive bak hver pensjonist, gi høyere utgiftsvekst og lavere inn-tektsvekst for staten. Vi har lenge vært forberedt på at handlingsrommet i finanspolitikken i tiden foran oss vil bli vesentlig mindre enn vi har vært vant til siden handlingsregelen ble innført i 2001.

Perspektivmeldingen 2021 viser hvor viktig høy sysselsetting er for bærekraften i velferdsord-ningene. Særlig vil det bety mye om vi klarer å redusere antall uføretrygdede, bringe sykefravæ-ret ned, integrere flere innvandrere i arbeidslivet, få flere av de som jobber deltid over på heltid, få eldre til stå lenger i arbeidslivet, samt få ungdom gjennom utdanningssystemet og inn i jobb.

Varig velferd er avhengig av en vellykket strukturpolitikk som øker tilgangen på og bedrer bruken av samfunnets ressurser, både i offentlig og privat sektor. Gode rammevilkår for næringsli-vet og et skattesystem som motiverer til å inve-stere, arbeide og spare, er viktige bidrag for å lyk-kes. De tiltakene og investeringene som iverkset-tes i offentlig regi, bør støtte opp under målet om effektiv ressursutnyttelse og samfunnsøkonomisk lønnsomhet.

Budsjettpolitikken og utviklingen i offentlige finanser er nærmere omtalt i avsnitt 3.1 og 3.2. Til-takene for en effektiv ressursutnyttelse omtales i kapittel 5.

Regjeringens hovedprioriteringer i budsjettet for 2022

Statsbudsjettet for 2022 bygger videre på regjerin-gens strategi for Norges vei ut av krisen; *Skape mer, inkludere flere*. Norsk økonomi er ute av kri-sen selv om noen bransjer fortsatt er påvirket. Nå skal vi sammen ut av pandemien og hjelpe de som fortsatt er preget av at krisen rammet skjevt. Bud-sjettet for 2022 er samtidig et steg på veien mot å løse de mer langsiktige utfordringene Norge står overfor.

2 De økonomiske utsiktene

2.1 Norsk økonomi

Gjenåpningen av samfunnet har gitt høy fart i norsk økonomi. Den økonomiske krisen er nå over, selv om noen bedrifter i tjenesteytende næringer, særlig i reiseliv og transport, fortsatt har utfordringer som følge av pandemien. Den registrerte arbeidsledigheten går raskt ned og er nesten tilbake på nivået fra før pandemien. Nedgangen går hurtigere enn det vi så for oss i revidert nasjonalbudsjett i mai. Samtidig vil det også i 2022 være noen ettervirkninger av pandemien. Store deler av næringslivet venter høy vekst fremover. Flere næringer opplever problemer med flaskehalsen blant annet fordi det er vanskelig å få tak i kvalifisert arbeidskraft. Pandemien bidrar fortsatt til usikkerhet om den økonomiske utviklingen fremover, men tempoet i vaksineringsen og høy vaksineringsgrad gjør at usikkerheten er klart mindre enn tidligere i år.

Det ligger an til at norsk økonomi vil komme inn i en moderat høykonjunktur neste år og at den registrerte arbeidsledigheten vil komme ned på lave nivåer. Det innebærer at tilbakeslaget denne gangen blir klart mer kortvarig enn vi har sett ved tidligere tilbakeslag i norsk økonomi, se boks 2.1. Vi anslår at veksten i økonomien vil ligge høyere enn normalt også i 2023 og 2024, se figur 2.3B. Med en slik utvikling vil sysselsettingen øke og arbeidsledigheten avta ytterligere, se figur 2.1C og 2.1D. Ifølge SSBs arbeidskraftundersøkelse var andelen sysselsatte blant de som er bosatt i Norge høyere i juli enn før pandemien. Samtidig ligger antall lønnstakere på korttidsopphold foreløpig langt under nivåene fra før pandemien.

Mens ekspansive tiltak i finans- og pengepolitikken bidro til å dempe de økonomiske skadevirkningene av pandemien, legges den *økonomiske politikken* nå om for å unngå overoppheting og et varig økt offentlig utgiftsnivå. De økonomiske koronatiltakene er i ferd med å bli avviklet, og oljepengebruken går markert ned. Norges Bank har økt styringsrenten og har varslet flere økninger. Den økonomiske politikken er nærmere omtalt i kapittel 3.

Den økonomiske utviklingen ute er bedre enn ventet, og vil gi høyere vekst i norsk fastlands-eksport enn lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett. Vareeksporten har allerede tatt seg opp til høyere nivåer enn før pandemien. Eksporten av tjenester fra fastlandet ligger derimot klart lavere enn før pandemien som følge av at det fortsatt er få utenlandske turister i Norge, se figur 2.2A. Den markerte bedringen i konkurransevnen siden 2014 legger til rette for økt aktivitet i deler av næringslivet som konkurrerer med utlandet, se figur 2.2B.

Oppgangen ute har bidratt til økt etterspørsel etter og høyere priser på råvarer. Prisen på aluminium har ikke vært høyere på ti år, en oppgang som også skyldes økte fraktrater. I begynnelsen av oktober var oljeprisen rundt 80 dollar per fat, om lag 10 dollar høyere enn da revidert budsjett ble lagt frem. Også prisene på fremtidige leveranser av olje har økt. Gassprisen i Europa har steget enda mer så langt i år, se figur 2.1B. Det må blant annet ses i sammenheng med værforhold og lavere tilbud av flytende naturgass (LNG) til Europa, se nærmere omtale i avsnitt 2.6. Petroleumsinvesteringene ventes å stige litt i år for deretter å falle i 2022. De midlertidige endringene i petroleumsbeskatningen som ble vedtatt av Stortinget i fjor, stimulerer investeringer i petroleumsvirksomheten og har gitt oljeselskapene økte muligheter til å gjennomføre planlagte investeringsprosjekter.

Aktiviteten i næringslivet har tatt seg markert opp etter hvert som de strengeste smitteverntiltakene er blitt lempet på, og i juli var aktiviteten i fastlandsøkonomien 0,5 pst. høyere enn før pandemien. De næringsvise forskjellene er likevel store. Selv om aktiviteten i flere av de tjenesteytende næringene som har vært hardest rammet av smitteverntiltak tok seg markert opp gjennom sommeren, var aktiviteten i disse næringene samlet sett om lag 20 pst. lavere i juli enn før pandemien. Disse næringene står for 10 pst. av fastlands-BNP og rundt en sjettedel av samlet sysselsetting. De øvrige 90 pst. av fastlandsøkonomien hadde hentet igjen det tapte allerede før sommeren og hadde en vekst på 2,1 pst. fra februar 2020 til juli 2021.

Tabell 2.1 Hovedtall for norsk økonomi. Prosentvis volumendring fra året før, der ikke annet er angitt

	Mrd. kroner ¹			
	2020	2020	2021	2022
Privat konsum.....	1 496,4	-6,9	4,0	11,1
Offentlig konsum	905,6	1,7	3,9	-0,2
Bruttoinvesteringer i fast kapital.....	907,0	-3,8	0,9	-0,4
Herav: Oljeutvinning og rørtransport.....	180,8	-4,1	1,0	-14,4
Bedrifter i Fastlands-Norge.....	313,6	-6,1	0,9	4,4
Boliger	190,7	-4,0	4,2	4,1
Offentlig forvaltning.....	216,4	-1,0	-2,5	-0,2
Etterspørsel fra Fastlands-Norge ²	3 122,7	-3,9	3,4	6,0
Ekspert.....	1 110,0	-0,5	5,2	7,1
Herav: Råolje og naturgass.....	353,0	10,1	3,5	4,8
Varer og tjenester fra fastlandet ...	637,0	-8,2	6,4	9,9
Import.....	1 125,3	-11,9	3,7	10,6
Bruttonasjonalprodukt.....	3 413,5	-0,8	3,8	4,0
Herav: Fastlands-Norge.....	3 043,0	-2,5	3,9	3,8
Andre nøkkeltall:				
Sysselsetting		-1,3	0,8	1,4
Arbeidsledighetsrate, AKU (nivå) ³		4,6	4,7	4,1
Arbeidsledighetsrate, registrert (nivå).....		5,0	3,2	2,4
Årslønnsvekst.....		3,1	2,8	3,0
Konsumprisvekst (KPI).....		1,3	2,8	1,3
Vekst i KPI-JAE		3,0	1,8	1,6
Råoljepris, kroner per fat (løpende priser)		407	568	559
Råoljepris, USD per fat (løpende priser)		43	68	67
Tremåneders pengemarkedsrente, pst. ⁴		0,7	0,5	1,1
Importveid kronekurs, årlig endring i pst. ⁵		6,3	-6,4	-0,3

¹ Foreløpige nasjonalregnskapstall i løpende priser.

² Utenom lagerendring.

³ Det har vært en omlegging av Arbeidskraftundersøkelsen fra 1. januar 2021 som medfører et brudd i statistikken fra dette tidspunktet. Anslagene for AKU-ledigheten for 2021 og 2022 er ikke sammenlignbare med 2020.

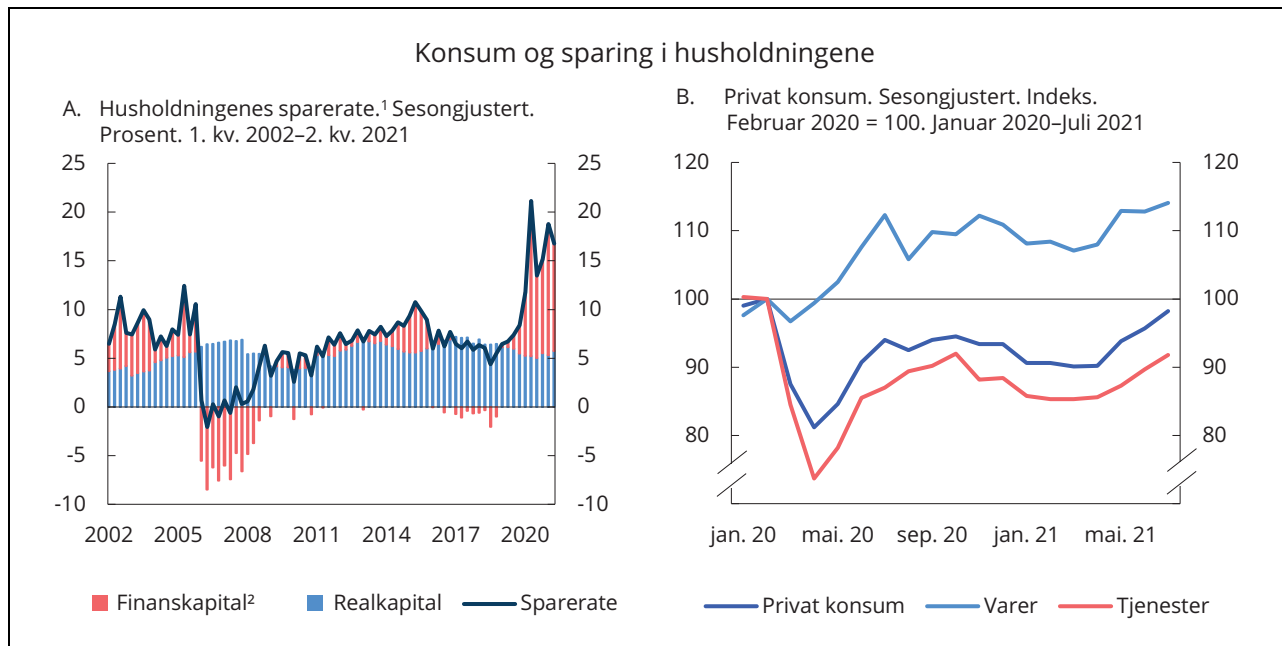
⁴ Beregningsteknisk forutsetning basert på terminpriser fra juni.

⁵ Positivt tall angir svakere krone.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, ICE, Norges Bank, Nav, Reuters, Macrobond og Finansdepartementet.

Bedriftsinvesteringene falt markert under koronakrisen, men det er utsikter til oppgang fremover. Det understøttes av flere spørreundersøkelser, herunder Norges Banks regionale nettverk, der samtlige næringer planlegger økte

investeringer fremover. Det er særlig ventet betydelige investeringer i industrien som følge av klima- og energiomstilling. Prosjekter knyttet til produksjon av batterier og fremstilling av hydrogen ventes å trekke industriinvesteringene opp.

Figur 2.4 Sparing og konsum i husholdningene

¹ Inkluderer ideelle organisasjoner.

² Utenom kapitaloverføringer, inkludert nettoanskaffelse av verdigjenstander.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

nivået fortsatt klart lavere enn før virusutbruddet. Også utlendingers konsum i Norge er fortsatt på et lavt nivå.

Etter gjenåpningen av samfunnet ligger det an til en markert oppgang i det private forbruket. I tillegg til økt kjøpekraft, er endringer i husholdningenes spareadferd en sentral forutsetning bak våre konsumanslag. Gjennom pandemien la smitteverntiltak store begrensninger på husholdningenes forbruk. Vi legger til grunn at mange vil ønske å ta igjen deler av forbruket som de mistet under pandemien. Samlet venter vi at husholdningene de neste årene vil konsumere en større andel av sine inntekter enn før krisen, og at spareraten vil være positiv, men lavere enn gjennomsnittet for perioden 2010–2019. Anslagene innebærer at husholdningene innen 2024 vil ha et merforbruk som tilsvarer i underkant av en tredjedel av den ekstraordinære sparingen i 2020 og 2021. Disse forutsetningene er basert på Norges Banks analyser av husholdningenes spareatferd presentert i Pengepolitisk rapport i desember 2020. Usikkerheten om anslagene er stor, se nærmere omtale i boks 2.3.

Endringer i sammensetningen av konsumet vil påvirke norsk økonomi fremover. Vi venter at tjenestekonsumet vil vokse videre, mens varekonsumet vil gå noe ned fra et svært høyt nivå under pandemien. Utenlandskonsumet vil trolig også ta seg opp etter hvert som restriksjonene på

reiser opphører, og vi legger til grunn en kraftig oppgang gjennom neste år. Mens høyere tjenestekonsum trekker opp aktiviteten i fastlandsøkonomien, er nordmenns konsum i utlandet i sin helhet importert og vil ikke direkte bidra til økt verdiskaping her hjemme.

Aktiviteten i *boligmarkedet* har vært høy under pandemien. Prisene har steget markert og omsetningen har vært rekordhøy. De siste månedene har prisveksten avtatt, mens omsetningen har holdt seg høy. Avdempingen av boligprisveksten kan ha sammenheng med forventninger om høyere boligglånsrente. Gjenåpningen av samfunnet kan også ha bidratt, med utsikter til lavere sparing og en normalisering av husholdningenes forbruksmønster. Historisk lave renter og høy aktivitet i boligmarkedet har bidratt til at gjeldsveksten i husholdningene har økt det siste året, etter å ha avtatt over en lengre periode. Husholdningenes gjeldsbelastning er på et historisk høyt nivå og utgjør en sårbarhet i det norske finansielle systemet. Eiendomspriser, gjeld og finansiell stabilitet er nærmere omtalt i avsnitt 2.5 og 3.4.

Boliginvesteringene har tatt seg opp, etter å ha avtatt hvert år siden 2017. Salget av nye boliger falt kraftig etter virusutbruddet, men tok seg raskt opp igjen. Samtidig som igangsettingstillatelser til nye boliger har økt, har mange pusset opp eksisterende boliger. Den siste tiden har pris-

Boks 2.3 Utviklingen i konsumet belyst ved KVARTS og NORA

Gjeninnhenting av husholdningenes konsum vil spille en viktig rolle for utviklingen i verdiskaping og sysselsetting fremover. Etter hvert som smitteverntiltak er blitt lettet på og fjernet, har konsumet allerede tatt seg betydelig opp, og det ligger an til at den kraftige oppgangen fortsetter også neste år. Styrken i oppgangen er usikker.

Fremskrivingene i denne meldingen innebærer at privat forbruk i 2022 vil ta seg godt opp, se figur 2.17. I historien som de økonomiske beregningsmodellene er tallfestet utfra, har husholdningene endret konsumet når inntektene har endret seg, men tilpasningen har som regel tatt tid og skjedd gradvis. Anslagene i denne meldingen bygger på en antakelse om at husholdningene nå vil ønske å øke konsumet vesentlig raskere enn det de historisk har gjort. Det forklares med at nedstenging og begrensninger under pandemien hindret husholdningene i å forbruke, særlig tjenester, slik at sparingen ble ufrivillig høy. Husholdningene har spart mye, og vi anslår at de fremover vil bruke en del av de oppsparte midlene til å øke konsumet.

Figur 2.17 illustrerer hvordan konsumutviklingen kan bli neste år avhengig av hva vi forutsetter om tregheter i husholdningenes tilpasning. De alternative konsumforløpene er basert på modellene KVARTS¹ og NORA². Mens KVARTS gir en god fremstilling av makroøkonomiske virkninger med utgangspunkt i makroøkonomisk teori og historiske sammenhenger, har NORA et tydeligere utgangspunkt i mikroøkonomisk teori.

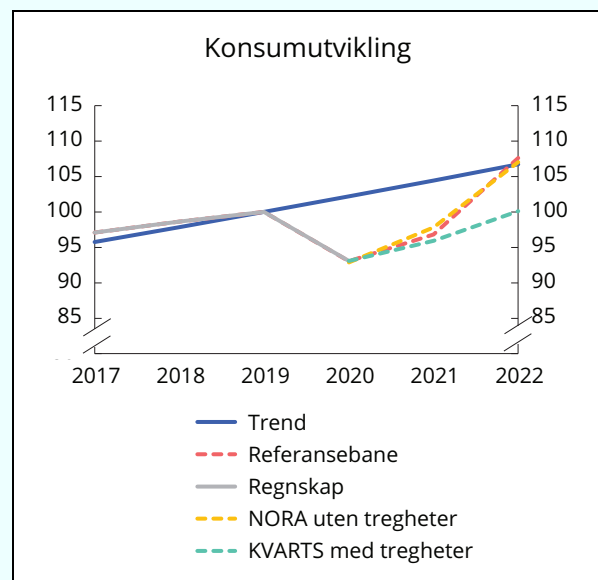
Basert på KVARTS kan man anslå hvordan konsumutviklingen fra 2019 ville vært dersom man så bort fra forstyrrelser som skyldes pandemien. En slik utvikling ville vært om lag i tråd med den historiske trenden i figur 2.17, og ville gitt et konsumnivå for 2022 på linje med anslagene i denne meldingen. Det kan danne en referanse for å vurdere det faktiske konsumforløpet gjennom pandemien og fremover.

I denne meldingen har vi lagt til grunn en tilbakevending i konsumet etter pandemien, se den røde linjen i fig. 2.17. Den turkise linjen viser et alternativt forløp fra KVARTS med utgangspunkt i konsumnivået i andre kvartal 2021 og en konsumutvikling fremover i tråd med historiske sammenhenger. Basert på erfaringene er tilpasningen i konsumet nok så treg, og normalisering av konsumet ville tatt flere år. Det ville forutsatt at et ufrivillig lavt konsum under pandemien førte til at konsumentene frivillig holder konsumet lavt også i årene etter.

I NORA-beregningene er smitteverntiltakene som førte til lavt konsum gjennom 2020 og deler av 2021 gjenskapt ved å legge på en fiktiv økt skatt på konsum.³ Om skatten på å konsumere blir høy, begrenses konsumet kraftig. I beregningen fjernes skatten fra tredje kvartal 2021.

Også i NORA vil en gjenhenting av konsumet normalt ta tid, men vi har beregningsteknisk koblet ut historisk tallfestede tregheter i konsumtilpasningen for å illustrere hvordan utviklingen da kan bli. Anslaget for konsumutviklingen i 2021 og 2022 fra NORA uten tregheter er nokså nær konsumanslagene i denne meldingen, se den gule linjen i figur 2.17.

- ¹ KVARTS er modellen Finansdepartementet bruker i arbeidet med anslagene i nasjonalbudsjettpublikasjonene. Se Berg, Oddmund Thomas von Brasch, Ådne Cappelen, Martin B. Holm, Arvid Raknerud, Håkon Tretvoll og Trond C. Vigtel (2020): *Drivkrefter bak svak etterspørsel i økonomien. Utredning for Sysselsettingsutvalget*. Rapporter 2020/32. Statistisk sentralbyrå for en overordnet beskrivelse av modellen.
- ² Se Aursland, T. A., Frankovic, I., Kanik, B., and Saxe-gaard, M. (2019): *NORA – A Microfounded Model for Fiscal Policy Analysis in Norway*, tilgjengelig på regjeringens nettsider, for en dokumentasjon av modellen.
- ³ Konsumskattene er økt fra første kvartal 2020 fram til og med andre kvartal 2021, og deretter reversert. Skatteinntektene tilbakeføres til husholdningene i simuleringene.

Figur 2.17 Utvikling i konsumet etter koronapandemien.¹ Indeks. 2019=100

¹ Trendlinjen er gitt ved gjennomsnittsveksten i perioden 2010-2019. I NORA simuleres alle variabler som avviker fra et gitt nivå. Figuren viser NORA-simuleringene som avviker fra trendlinjen.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

3 Den økonomiske politikken

Alle deler av den økonomiske politikken har blitt benyttet for å motvirke økonomisk nedgangstid i møte med koronapandemien. Finanspolitikken virket raskt, kraftfullt og målrettet. Det begrenset de økonomiske konsekvensene av pandemien for husholdninger og bedrifter. Lavere rente bidro også til å bedre likviditeten i husholdninger og næringsliv. Velferdsordningene spilte en viktig rolle i krisehåndteringen, og flere ordninger ble midlertidig utvidet.

Den økonomiske krisen er nå over, selv om noen bransjer fortsatt er påvirket. Norsk økonomi er inne i en kraftig oppgang. Gjeninnhenting etter pandemien har gått raskere enn etter tidligere kriser. I statsbudsjettet for 2022 reverseres det meste av de gjenværende, midlertidige tiltakene som ble satt inn under pandemien, og bruken av oljepenger bringes igjen ned godt under 3 pst. av Statens pensjonsfond utland.

3.1 Budsjettpolitikken

Budsjettpolitikken skal legge til rette for en balansert utvikling i norsk økonomi. Handlingsregelen er en rettesnor for bærekraftig bruk av midlene i Statens pensjonsfond utland og legger opp til en bruk av fondsmidler om lag i takt med den forventede realavkastningen av fondet, anslått til 3 pst. På kort sikt skal bruken av fondsmidlene tilpasses situasjonen i økonomien, og ved store bevegelser i fondsverdien må bruken tilpasses den langsiktige rettesnoren over en lengre periode. Rammeverket for finanspolitikken gjennomgås i boks 3.2.

Regjeringen legger vekt på å føre en ansvarlig finanspolitikk som gir grunnlag for høy verdiskaping og sysselsetting. I perioden før pandemien var det god utvikling i norsk økonomi, og uttaket fra fondet var på eller under den langsiktige rettesnoren på 3 pst.¹ I møte med koronapandemien ble bruken av fondsmidler økt kraftig. Motstykket er at den økte pengebruken reverse-res når krisen er over. Slik unngår vi å tære på kapitalen i fondet og er forberedt på å møte eventuelle nye tilbakeslag og kriser senere. Under kri-

sen kom offentlige utgifter opp på et historisk høyt nivå, hovedsakelig som følge av økte utgifter til håndtering av pandemien, men også som følge av økninger under folketrygden og på andre høyt prioriterte områder. Et for høyt nivå på offentlig ressursbruk kan fortrenge privat virksomhet, særlig i næringer som er eksponert for internasjonal konkurranse. Det kan over tid hemme vekstevnen og omstillingsevnen i norsk økonomi.

Analysen viser at handlingsrommet i finanspolitikken fremover vil avta og etter hvert snu til et inndekningsbehov.² Dette skyldes blant annet en økende andel eldre i befolkningen og at oljeinntektene ventes å avta. Lavere tilførsel av kapital til Statens pensjonsfond utland vil etter hvert føre til at bidraget fra fondet til finansiering av under-skuddet på statsbudsjettet vil gå ned.

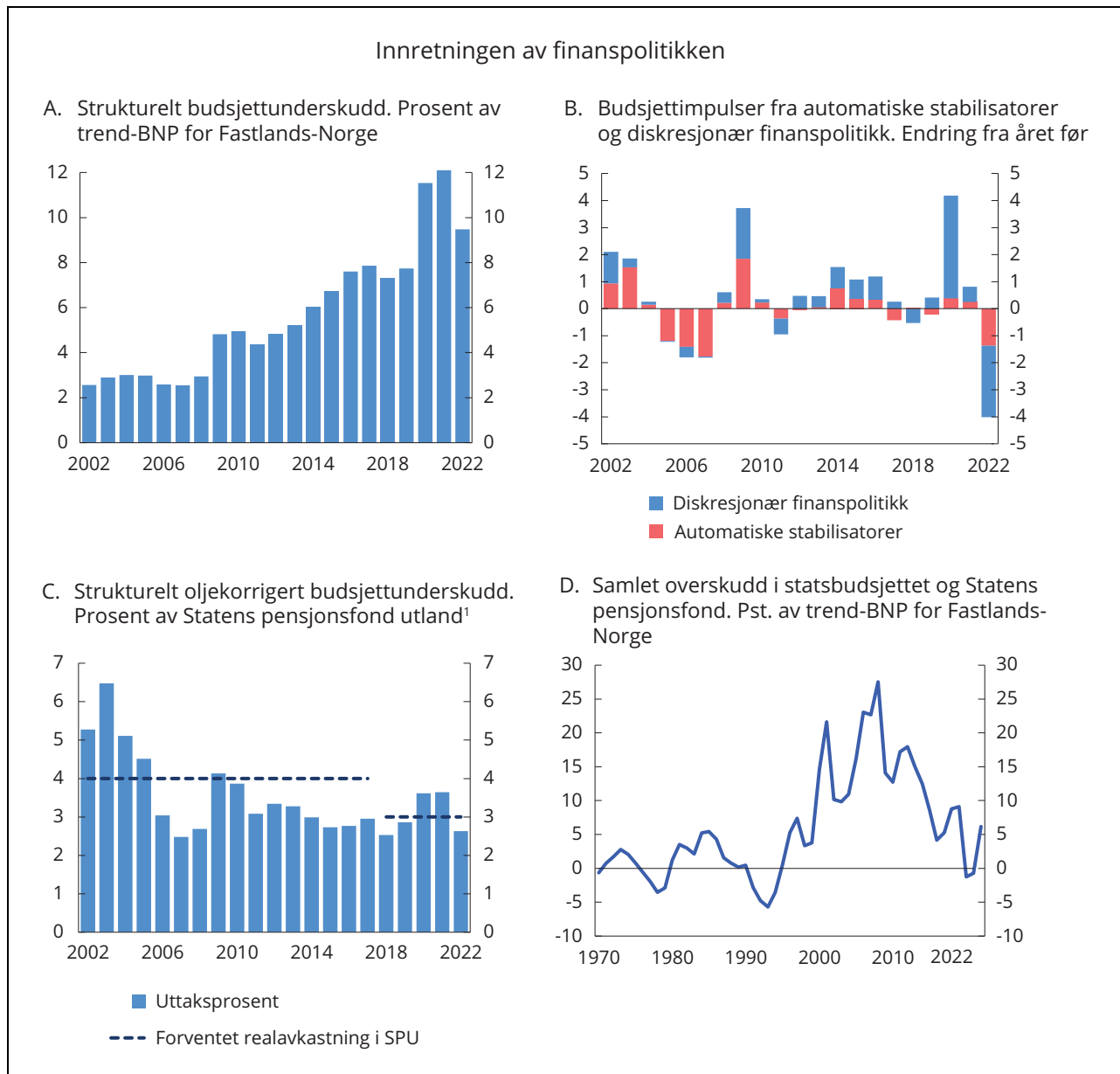
Statens pensjonsfond utland har vokst kraftig det siste tiåret som følge av sterk økning i internasjonale aksjekurser og en svakere krone. Fondet finansierer nå 1/5 av utgiftene på statsbudsjettet. Det har gjort oss mer sårbare for svingninger i fondsverdien. Det tilsier at vi må være varsomme med videre innfasing av fondsinntekter i norsk økonomi, slik at ikke svingninger i verdien av fondet forårsaker unødig ustabilitet i finanspolitikken.

3.1.1 Innretningen av budsjettpolitikken i 2022

Et overordnet mål for 2022-budsjettet er å motvirke langtidsledighet og legge et godt grunnlag for ny vekst og grønn omstilling. Det meste av midlertidige koronatiltak fases ut i løpet av 2021.

¹ I Meld. St. 29 (2016–2017) Perspektivmeldingen 2017 ble forventet realavkastning i Statens pensjonsfond utland nedjustert fra 4 til 3 pst. Stortinget sluttet seg til dette, jf. Innst. 358 S (2016–2017). Uttaksprosenten har likevel ligget på eller under 3 pst. i perioden 2014–2019.

² Inndekningsbehov viser til det økende spriket mellom statens utgifter og statens inntekter som vil oppstå ved en nær mekanisk fremskriving av dagens innretning av skatte- og overføringssystemene og med dagens standard og dekningsgrader i offentlige tjenester, se Meld. St. 14 (2020–2021) Perspektivmeldingen 2021.

Figur 3.1 Innretning av finanspolitikken

¹ Markedsverdien av Statens pensjonsfond utland ved inngangen til året.

Kilder: Finansdepartementet og Nav.

Utfasingen vil gjenopprette normale incentiver for næringslivet og arbeidstakere og legge til rette for at bedriftene baserer sine beslutninger om ansettelser og investeringer på utsikter til fremtidig inntjening. Samtidig vil arbeidstakere stimuleres til å søke ny jobb og ikke låses inne i permittering og ledighet.

For 2022 foreslår regjeringen et budsjettopplegg som langt på vei normaliserer pengebruken etter krisen. Nedtrapping av pengebruken bidrar til en mer stabil utvikling i norsk økonomi.

Bruken av fondsmidler, målt ved *det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet*, anslås

med regjeringens budsjettforslag til 322,4 mrd. 2022-kroner, se tabell 3.1. Det er 84,4 mrd. kroner mindre enn i 2021 regnet i 2022-kroner. Som andel av verdiskapingen for Fastlands-Norge tilsvarer det 9,5 pst., se figur 3.1A. Det er 1,7 prosentenheter høyere enn nivået før krisen.

Det strukturelle oljekorrigerte underskuddet regnet som andel av verdiskapingen i fastlandsøkonomien faller med 2,6 pst. i 2022 (*budsjettindikatoren*, se forklaring i boks 3.1), se tabell 3.1 og figur 3.1B. Med det tradisjonelle målet for budsjettindikatoren fremstår 2022-budsjettet som kraftig innstrammende som følge av avviklingen av de ekstraordinære koronatiltakene. Det gir ikke et

Tabell 3.2 Hovedtall i statsbudsjettet og Statens pensjonsfond. Mrd. kroner

	2020	2021	2022
Totale inntekter	1 288,8	1 366,3	1 553,3
1 Inntekter fra petroleumsvirksomhet.....	134,4	210,1	303,6
1.1 Skatter og avgifter	35,4	58,9	167,9
1.2 Andre petroleumsinntekter	99,0	151,2	135,7
2 Inntekter utenom petroleumsinntekter	1 154,4	1 156,2	1 249,7
2.1 Skatter og avgifter fra Fastlands-Norge	1 054,2	1 074,7	1 165,8
2.2 Andre inntekter	100,2	81,4	83,9
Totale utgifter	1 552,5	1 595,0	1 576,5
1 Utgifter til petroleumsvirksomhet.....	27,6	26,0	26,5
2 Utgifter utenom petroleumsvirksomhet.....	1 524,9	1 569,0	1 550,0
Overskudd på statsbudsjettet før overføring til Statens pensjonsfond utland	-263,7	-228,7	-23,2
- Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten.....	106,8	184,1	277,1
= Oljekorrigert overskudd	-370,5	-412,8	-300,3
+ Overført fra Statens pensjonsfond utland	417,4	412,8	300,3
= Overskudd på statsbudsjettet	46,9	0,0	0,0
+ Netto avsatt i Statens pensjonsfond utland	-310,6	-228,7	-23,2
+ Rente- og utbytteinntekter mv. i Statens pensjonsfond ¹	224,5	205,4	233,8
= Samlet overskudd i statsbudsjettet og Statens pensjonsfond ¹	-39,2	-23,3	210,6
Memo:			
Markedsverdien av Statens pensjonsfond utland ²	10 086	10 907	12 250
Markedsverdien av Statens pensjonsfond ²	10 355	11 199	12 552
Folketrygdens forpliktelser til alderspensjoner ^{2,3}	8 941	9 201	9 634

¹ Inneholder ikke kursgevinster eller -tap.² Ved inngangen til året.³ Nåverdien av allerede opptjente rettigheter til fremtidige alderspensjonsutbetalinger i folketrygden.

Kilder: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.3 Statsbudsjettets underliggende utgiftsvekst¹ fra 2021 til 2022. Anslag i mill. kroner og prosentvis endring

	2021	2022
Statsbudsjettets utgifter	1 595 017	1 576 458
- Statlig petroleumsvirksomhet	26 000	26 500
- Dagpenger til arbeidsledige	24 310	13 030
- Renteutgifter.....	10 166	10 711
= Utgifter utenom petroleumsvirksomhet, dagpenger til arbeidsledige og renteutgifter	1 534 540	1 526 217
- Flyktninger i Norge finansiert over bistandsrammen	458	573
+ Korreksjon for pensjonspremier mv. helseforetak.....	-842	376
+ Overførte bevilgninger fra 2020 ut over normalen	9 700	
= Underliggende utgifter.....	1 542 940	1 526 020
Verdiendring i pst.		-1,1
Prisendring i pst.		2,4
Volumendring i pst.....		-3,4

¹ Ved beregning av den underliggende utgiftsveksten holdes statsbudsjettets utgifter til statlig petroleumsvirksomhet, renter og dagpenger til arbeidsledige utenfor. For å gjøre utgiftene sammenliknbare over tid er det på vanlig måte korrigert for ekstraordinære endringer og enkelte regnskapsmessige forhold.

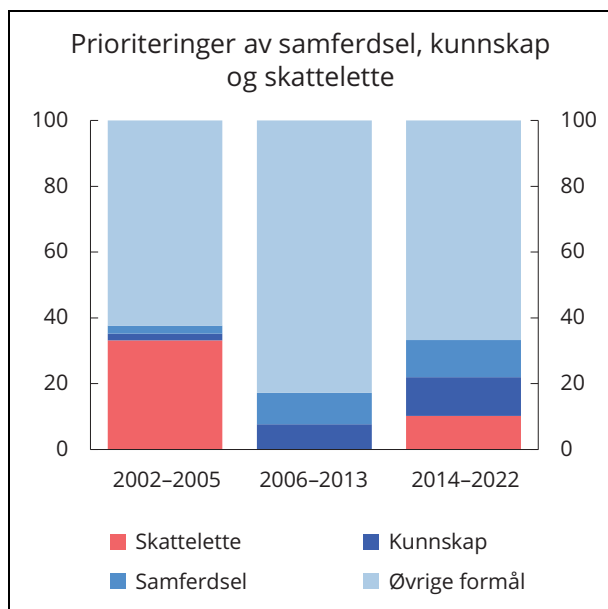
Kilde: Finansdepartementet.

Satsinger som fremmer vekstevnen i økonomien

Da handlingsregelen ble innført i 2001, ble det lagt vekt på at oljeinntektene måtte brukes til å øke vekstevnen i norsk økonomi. Under behandlingen av Perspektivmeldingen 2017 viste en enstemmig finanskomité til Stortinget i 2001 understreket at oljeinntektene ikke måtte bli en unnskyldning for å la være å gjennomføre nødvendige systemreformer. Komiteen stilte seg bak hovedprioriteringen fra 2001 om at pengebruken skal rettes inn mot infrastruktur, kunnskap og vekstfremmende skattelettelse.

Innfasing av fondsmidler øker handlingsrommet i budsjettene ut over det som følger av den underliggende veksten i skatter og avgifter. For årene 2014–2022 sett under ett er vel 10 pst. av det samlede handlingsrommet i budsjettet brukt til skatte- og avgiftslettelse, se figur 3.3.

Regjeringen har prioritert kunnskap og samferdsel. I underkant av 12 pst. av handlingsrommet i perioden 2014–2022 er benyttet til satsing på kunnskap, og om lag 11 pst. til samferdselsformål. I perioden 2006–2013 ble 8 pst. av handlingsrommet benyttet til satsing på kunnskap, og 10 pst. til

Figur 3.3 Prioriteringer av samferdsel, kunnskap og skattelettelse. Prosent av samlet handlingsrom i budsjettene

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 3.4 Statens pensjonsfond utland, 3 prosent realavkastning og strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd. Mrd. kroner og prosent

	Løpende priser			Faste 2022-priser			Strukturelt underskudd	
	Statens pensjonsfond utland ved inngangen til året	3 pst. av fonds-kapitalen	Strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd	3 pst. av fonds-kapitalen	Strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd	Avvik fra 3 pst. banen	Pst. av trend-BNP for Fastlands-Norge	Pst. av fonds-kapitalen
2001	386,6		16,8		33,2		1,4	-
2002	619,3		32,7		61,9		2,6	5,3
2003	604,6		39,2		71,4		2,9	6,5
2004	847,1		43,3		76,6		3,0	5,1
2005	1 011,5		45,6		78,3		3,0	4,5
2006	1 390,1		42,2		70,0		2,6	3,0
2007	1 782,8		44,3		70,0		2,6	2,5
2008	2 018,5		54,2		80,9		2,9	2,7
2009	2 279,6		94,2		135,3		4,8	4,1
2010	2 642,0		102,2		141,6		5,0	3,9
2011	3 080,9		95,0		127,1		4,4	3,1
2012	3 307,9		110,5		143,2		4,8	3,3
2013	3 824,5		125,4		157,2		5,2	3,3
2014	5 032,4		150,7		183,4		6,0	3,0
2015	6 430,6		176,0		209,3		6,7	2,7
2016	7 460,8		206,4		239,7		7,6	2,8
2017	7 509,9		222,0		252,4		7,9	3,0
2018	8 484,1	254,5	215,0	281,3	237,6	-43,7	7,3	2,5
2019	8 243,4	247,3	235,8	265,3	253,0	-12,3	7,7	2,9
2020	10 086,2	302,6	364,9	319,9	385,8	65,9	11,5	3,6
2021	10 907,1	327,2	397,2	335,1	406,8	71,7	12,1	3,6
2022	12 250,0	367,5	322,4	367,5	322,4	-45,1	9,5	2,6

Kilde: Finansdepartementet.

Boks 3.1 Begreper

Oljekorrigert budsjettunderskudd: Statsbudsjettets underskudd når inntekter og utgifter knyttet til petroleumsvirksomheten er holdt utenom. Det oljekorrigerte budsjettunderskuddet dekkes av overføringer fra Statens pensjonsfond utland.

Strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd: Det oljekorrigerte budsjettunderskuddet korrigert for konjunktursvingninger og andre mer tilfeldige svingninger i enkelte inntekts- og utgiftsposter, såkalt aktivitetskorrigeringskorrigering. Korrigeringen utføres ved at det anslås langsiktige trendverdier, eller underliggende verdier, for skatter, avgifter og dagpenger. Det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet er ment å fange opp den underliggende innretningen av budsjettpolitikken, og i en nøytral konjunktursituasjon vil aktivitetskorreksjonene være små eller null. Det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet skal ifølge handlingsregelen over tid følge den langsiktige rettesnoren på tre prosent av fondsverdien. Selv om det faktiske uttaket fra fondet tilsvarende det oljekorrigerte budsjettunderskuddet, er det det strukturelle oljekorrigerte underskuddet som gjerne omtales som «bruk av fondsmidler» eller «bruk av oljepenger». De to siste begrepene brukes om hverandre med samme meningsinnhold, og dette reflekterer at fondet i utgangspunktet er oljeinntekter som ikke er blitt brukt, men avsatt i fondet for senere bruk. Se nærmere omtale av det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet i vedlegg 1.

Automatiske stabilisatorer: Reduksjon eller økning i budsjettunderskuddet som skyldes at det enten går bedre eller dårligere i økonomien. I en høykonjunktur vil skatte- og avgiftsinntektene øke og utbetalinger til dagpenger

reduseres. Den budsjettforbedringen som følger av dette, bidrar til å dempe oppgangen i økonomien. I en lavkonjunktur går skatte- og avgiftsinngangen ned, mens utbetalingene til dagpenger øker. Denne svekkelsen av den oljekorrigerte budsjettbalansen stimulerer økonomien. Hvis man i stedet hadde siktet mot å holde den nominelle budsjettbalansen uendret gjennom konjunkturforløpet, måtte man ha strammet inn når aktiviteten i økonomien er lav og motsatt når aktiviteten er høy. Det ville gitt en mindre stabil økonomisk utvikling. Aktivitetskorreksjonene forklart under punktet om det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet er et mål for de automatiske stabilisatorene.

Budsjettindikator: Budsjettindikatoren måler endringen i bruken av fondsmidler fra ett år til det neste, målt som andel av trend-BNP for fastlandsøkonomien. Indikatoren er et enkelt mål på budsjettets virkning på etterspørselen etter varer og tjenester i økonomien. Når indikatoren er positiv, dvs. at underskuddet øker fra et år til det neste, kalles finanspolitikken ekspansiv. Når underskuddet holdes stabilt som andel av økonomien og indikatoren er null, omtales finanspolitikken som nøytral. Tilsvarende kalles finanspolitikken kontraktiv når indikatoren er negativ.

Budsjettindikatoren fanger ikke opp virkningen av de automatiske stabilisatorene, og heller ikke at endringer i ulike inntekts- og utgiftsposter virker ulikt inn på økonomien. Dette kan derimot belyses av beregninger på makroøkonomiske modeller som KVARTS, og det rapporteres regelmessig i budsjettokumentene. Se også boks 3.3.

Boks 3.2 Det finanspolitiske rammeverket

I likhet med de fleste andre land har Norge et finanspolitisk rammeverk som stiller krav til budsjettets balanse. Rammeverket i Norge er i tillegg tilpasset den spesielle situasjonen vi har med store, midlertidige petroleumsinntekter og store fondsinntekter.

Statens pensjonsfond utland og handlingsregelen har siden 2001 angitt en plan for å bruke oljeinntekter over statsbudsjettet og samtidig håndtere petroleumsformuen på en måte som bidrar til en stabil økonomisk utvikling, er vekstfremmende, og som også kommer fremtidige generasjoner til gode. Som følge av oljeinntektene kan vi nyte godt av et høyere utgiftsnivå og/eller lavere skattenivå enn andre land og enn vi ellers ville hatt.

I lov om Statens pensjonsfond fremgår det at statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i sin helhet skal tilføres Statens pensjonsfond utland, og at midlene i fondet bare kan overføres til statsbudsjettet etter vedtak i Stortinget. Fondets avkastning inntektsføres direkte i fondet. Siden 2001 er følgende retningslinjer (kalt handlingsregelen) lagt til grunn for uttak fra fondet:

- Bruken av fondsmidler skal over tid følge den forventede realavkastningen av Statens pensjonsfond utland.
- Det må legges stor vekt på å jevne ut svingninger i økonomien for å sikre god kapasitetsutnyttelse og lav arbeidsledighet.

Forventet realavkastning i Statens pensjonsfond utland ble først anslått til 4 pst, men ble i Perspektivmeldingen 2017¹ nedjustert til 3 pst. Det finanspolitiske rammeverket legger til rette for at realverdien av fondet opprettholdes, til nytte for fremtidige generasjoner. Samtidig bidrar fondet og handlingsregelen til å skjerme statsbudsjettet fra kortsiktige svingninger i oljeinntektene og gir handlefrihet i budsjettpolitikken til å motvirke økonomiske tilbakeslag.

Midlene som overføres fra fondet til statsbudsjettet, skal dekke det oljekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet. Midlene inngår i en samlet budsjettprosess og øremerkes ikke til spesielle formål. Så lenge det er midler i fondet, skal et underskudd i statsbudsjettet dekkes ved overføringer derfra – og ikke ved låneopptak, jf. lov om Statens pensjonsfond.

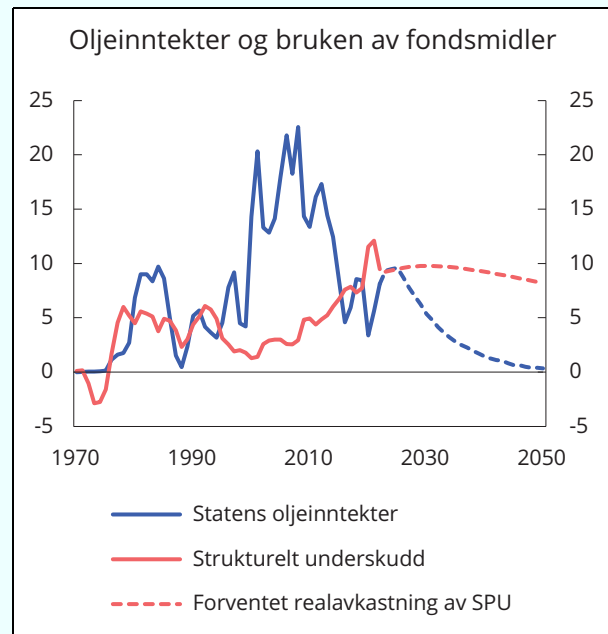
Midlene i fondet plasseres utelukkende i utlandet som en finansiell investering med sikte på høyest mulig avkastning over tid, innenfor en moderat risiko. At inntektene plasseres i utlandet, legger til rette for forutsigbarhet i markedet for norske kroner. Det hindrer at fondsopbyggingen i seg selv blir en kilde til ustabilitet i norsk økonomi. Selv om bruken av fondsmidler utgjør en betydelig del av finanseringen i de årlige statsbudsjettene, er skatter og avgifter fra Fastlands-Norge statens viktigste finansieringskilde.

¹ Meld. St. 29 (2016–2017)

Boks 3.2 forts.

Den strukturelle oljekorrigerte budsjettbalansen danner grunnlaget for budsjettpolitikken. Gjennom å korrigere for konjunkturmessige forhold i budsjettbalansen legger vi til rette for at de automatiske stabilisatorene via endringer i dagpenger og skatter og avgifter får virke. I land med godt utbygde offentlige velferdsordninger, slik som Norge, er slike aktivitetskorrigeringer større enn i land hvor det offentlige spiller en mindre rolle. De automatiske stabilisatorene bidrar normalt til å kompensere for over halvparten av et inntektsbortfall i privat sektor i en nedgangskonjunktur og til å trekke inn tilsvarende inntekter i en oppgangskonjunktur.

Siden handlingsregelen ble etablert i 2001, har sterk vekst i fondskapitalen gitt rom for en betydelig økning i bruken av midler fra fondet. Rammeverket har også gjort det mulig å frikoble opptjeningen av oljeinntektene fra bruken av dem, se figur 3.10.

Figur 3.10 Statens oljeinntekter, strukturelt oljekorrigert underskudd og forventet realavkastning av Statens pensjonsfond utland. Prosent av trend-BNP for Fastlands-Norge

Kilde: Finansdepartementet.

Boks 3.3 Aktivitetsvirkninger av finanspolitikken 2020–2022

Virkinger av finanspolitikken på økonomien kan beregnes på ulike måter. Et vanlig mål er endringen i det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet, målt som andel av trend-BNP for fastlandsøkonomien, fra et år til det neste, se boks 3.1. Det gir et godt bilde på den underliggende mer- eller mindrebruken av oljepenger, men fanger ikke opp den samlede makroøkonomiske effekten av budsjettet. Når budsjettets virkninger på aktivitetsnivået i økonomien skal vurderes, bør man også inkludere effektene av automatiske stabilisatorer og ta høyde for at endringer i ulike offentlige inntekter og utgifter kan ha ulike effekter på aktivitetsnivået. Det bør også tas hensyn til at finanspolitikken i et enkelt år har effekt på økonomien over flere år. Budsjetteffektberegninger fra økonomiske modeller tar hensyn til slike effekter og kan derfor utfylle bildet av virkningene på økonomien av budsjettpolitikken.

Budsjetteffektberegninger fra makromodelle KVARST og NORA¹ er oppsummert i tabell 3.7 og 3.8. Modellberegningene viser utslagene på fastlands-BNP sammenliknet med et nøytralt forløp der veksten i offentlige inntekter og utgifter kun følger trendveksten i økonomien. Virkninger av finanspolitikken på aktivitetsnivået er beregnet ved hjelp av finanspolitiske multiplikatorer i de to modellene.

Beregningene indikerer at finanspolitikken i kriseårene 2020 og 2021 bidrar til å trekke opp aktivitetsnivået i 2021 med 0,9 pst. ifølge NORA og 1,1 pst. ifølge KVARST.² Den betydelige budsjettimpulsen i 2020 er i all hovedsak knyttet til økte netto inntektsoverføringer til husholdninger og bedrifter. Det gir ifølge KVARST og NORA forholdsvis små effekter på samlet etterspørsel og produksjon i 2020, mens effekten blir sterkere i de to påfølgende årene. Det gjenspeiler at en del av den offentlige pengebruken i 2020 tok veien inn i økt finansiell sparing i husholdningene, som i sin tur ventes å bidra til den forbruksdrevne veksten som anslås for 2021 og 2022.

Beregningen fra KVARST tyder på at den samlede virkningen på fastlands-BNP i 2022 fra budsjettene i perioden 2020–2022 er positiv, selv om

budsjettopplegget for 2022 isolert sett demper aktiviteten. I NORA er den samlede effekten av de tre årene på aktivitetsnivået i 2022 noe lavere enn i KVARST. Det må ses i lys av at økningen i overføringer til husholdningene i 2020 slår noe raskere ut i økt konsum og økonomisk aktivitet i NORA sammenliknet med KVARST.³ Budsjetteffektberegningene av finanspolitikken under pandemikrisen er svært usikre. Modellsammenhengene som er benyttet i beregningene, bygger på historiske erfaringer som på mange måter kan ha blitt satt ut av spill under pandemien.

I modellberegningene er det antatt at økte overføringer til husholdningene i stor grad blir spart, i tråd med historiske sammenhenger. Under pandemien har arbeidsledigheten vært særlig høy, og mesteparten av økningen i overføringer til husholdningene er dagpenger som kompenserer for inntektsbortfall. Dersom det i stedet legges til grunn at overføringene til husholdningene (i første rekke dagpenger) får fullt gjennomslag i privat forbruk, fremskyndes den ekspansive effekten av finanspolitikken. For aktivitetsnivået sett under ett blir likevel effekten om lag den samme som i tabell 3.7 og tabell 3.8.

Beregningene er begrenset til hvordan de enkelte utgifts- og inntektsgruppene i statsbudsjettet isolert sett påvirker aktivitetsnivået i økonomien. Analysen omfatter ikke virkningen av å fjerne smitteverntiltakene, som i seg selv utløser en sterk oppdemmet etterspørsel. Samlet sett anslås en meget sterk oppgang i norsk økonomi både i år og neste år.

¹ KVARST er en makroøkonometrisk modell estimert på norske data. NORA er en dynamisk stokastisk generell likevektsmodell som er tallfestet på norske data med sikte på å analysere virkninger av finanspolitikk.

² For KVARST-beregningen er dette noe lavere enn i tilsvarende beregninger i Revidert nasjonalbudsjett 2021. Dette skyldes i hovedsak at oppjusteringer i påløpte skatteinntekter for 2020 bidrar til å dempe impulsen fra automatiske stabilisatorer dette året.

³ Forløpet for virkningene på Fastlands-BNP av økte overføringer vil i tillegg avhenge av hvordan overføringene er finansiert i modellen, og i hvilken grad det antas at husholdningene vil ta hensyn til fremtidige innstramminger når de gjør konsum- og sparebeslutninger. NORA er foreløpig kun tallfestet gjennom kalibreringsøvelser. Det pågår et arbeid med å estimere modellens parametere. Estimeringen vil kunne forbedre modellens egenskaper.

Boks 3.3 forts.

Tabell 3.7 Budsjettvirkninger på fastlands-BNP ifølge KVARTS. Prosent

	Budsjettimpuls ¹	Virkninger på fastlands-BNP		
		2020	2021	2022
Budsjettimpuls 2020	3,4	0,1	0,7	1,2
Budsjettimpuls 2021	0,0		0,4	0,3
Budsjettimpuls 2022	-2,9			-0,9
Samlet 2020, 2021 og 2022 ²	0,4	0,1	1,1	0,6

Tabell 3.8 Budsjettvirkninger på fastlands-BNP ifølge NORA. Prosent

	Budsjettimpuls ¹	Virkninger på fastlands-BNP		
		2020	2021	2022
Budsjettimpuls 2020	3,4	0,4	0,6	0,7
Budsjettimpuls 2021	0,0		0,4	0,1
Budsjettimpuls 2022	-2,9			-1,0
Samlet 2020, 2021 og 2022 ²	0,4	0,4	0,9	-0,2

¹ Budsjettimpulsene i tabellen skiller seg fra den tradisjonelle «budsjettimpuls» målt ved endringer i strukturelt oljekorrigert underskudd, blant annet fordi de automatiske stabilisatorene inkluderes, og det tas hensyn til at endringer i ulike typer offentlige inntekter og utgifter virker forskjellig på økonomien.

² På grunn av avrundinger kan summering av enkeltelementene ovenfor avvike fra summen presentert i denne raden.

Kilde: Finansdepartementet.

6 Norges oppfølging av bærekraftsmålene

6.1 Innledning

Verdensmålene for bærekraftig utvikling gjelder for alle land, og alle land skal bidra til å nå dem. Ambisjonen er å oppnå velferd for alle på en måte som er forenlig med miljø- og klimahensyn. Det er et mål å utrydde ekstrem fattigdom og sult innen 2030. Bærekraftsmålene som ble vedtatt av FNs medlemsland i 2015, består av 17 hovedmål og 169 delmål, se figur 6.1. På flere områder har det i mange land vært god fremgang, men koronapandemien gjør det mer utfordrende å nå disse målene.

Statsminister Erna Solberg leder den internasjonale pådrivergruppen for arbeidet med bærekraftsmålene sammen med Ghanas president. Gruppen har 17 medlemmer fra alle verdensdeler, og skal gi økt oppmerksomhet rundt arbeidet med bærekraftsmålene og fremme samarbeid mellom regjeringer, næringsliv og sivilsamfunn.

Norge bidrar til at de globale målene nås gjennom utenriks- og utviklingspolitikken, gjennom handelsavtaler og ved å sikre at norske aktørers

virksomhet i andre land er i tråd med bærekraftsmålene. Norge rapporterte i 2016 til Høynivåforumet i FN om status for egen oppfølging.

Statsministeren presenterte i juli 2021 en ny rapport for Høynivåforumet i FN. Rapporten ble utarbeidet i samarbeid med frivillige organisasjoner. Den inneholder budskap fra Sametinget, næringslivet og universitetene. Kommunesektorens organisasjon (KS) har skrevet et kapittel om kommunesektorens arbeid med bærekraftsmålene. Danmark og Indonesia har vurdert det norske arbeidet. Statistisk sentralbyrå har utarbeidet et statistikkvedlegg.

Regjeringen la i juni frem en melding for Stortinget om arbeidet med bærekraftsmålene i Norge: Meld. St. 40 (2020–2021) *Mål med mening – Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030*. Meldingen viser hvordan Norge skal nå bærekraftsmålene og gir retning for hele samfunnsutviklingen. Alle må trekke i samme retning for at målene skal nås – lag og organisasjoner, næringslivet, forskningen, kommunene, fylkeskommunene og staten.

Figur 6.1 Bærekraftsmålene

Vedlegg 1

Beregning av strukturell oljekorrigert budsjettbalanse

Det samlede overskuddet på offentlige budsjetter kan endre seg betydelig fra år til år uten at dette er uttrykk for endringer i budsjettpolitikken. For å få et best mulig bilde av den underliggende innretningen av statsbudsjettet er det hensiktsmessig å se på utviklingen i budsjettbalansen utenom inntekter og utgifter fra petroleumsvirksomheten (*oljekorrigert budsjettbalanse*). I tillegg er det hensiktsmessig å korrigere for blant annet virkningene av økonomiske svingninger på skatter, avgifter og ledighetstrygd, slik at en får frem den underliggende utviklingen i budsjettbalansen i en normalsituasjon (*strukturell oljekorrigert budsjettbalanse*). For å komme fra den oljekorrigerte til den strukturelle oljekorrigerte budsjettbalansen gjøres følgende korreksjoner:

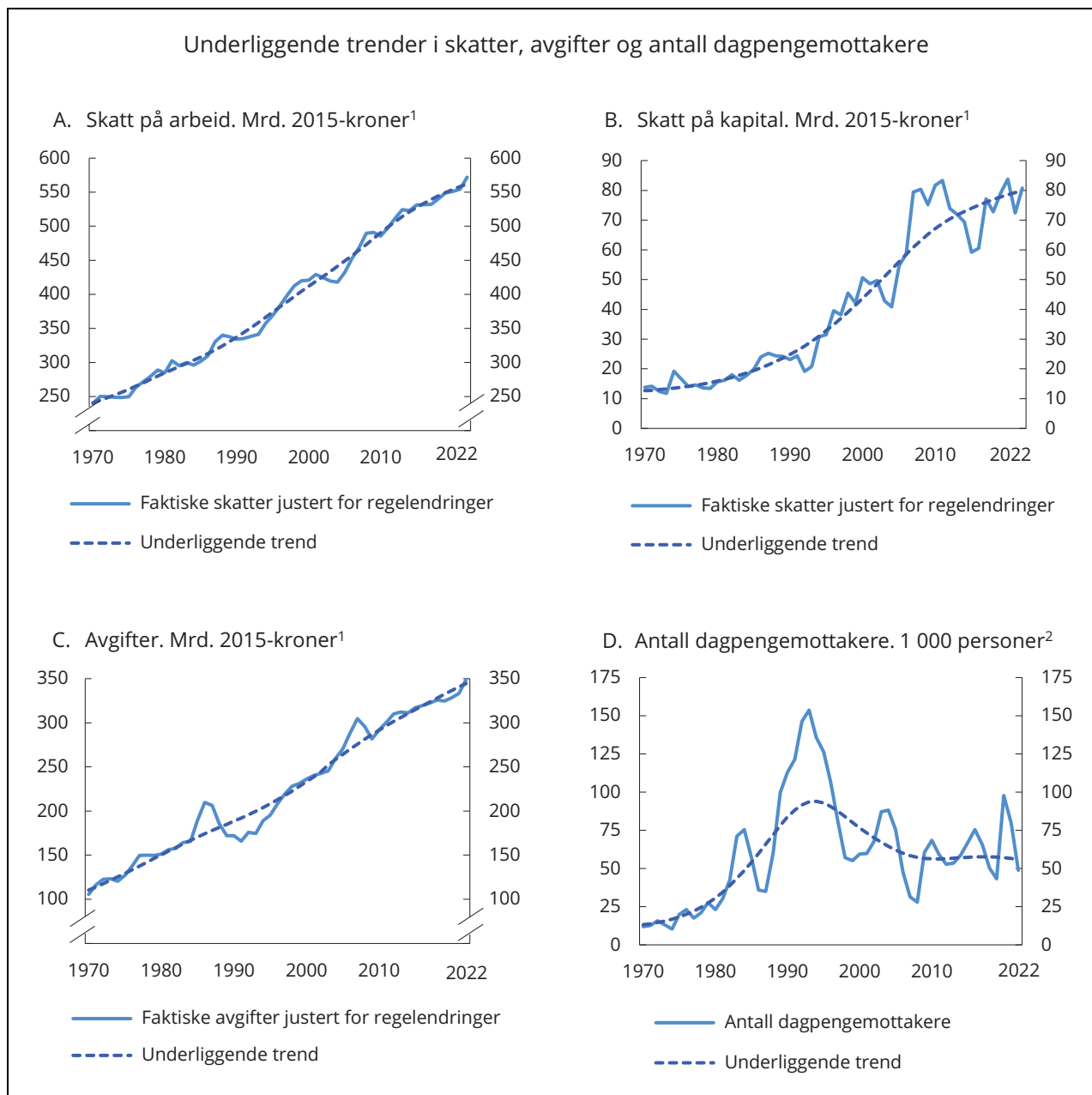
- For å justere for virkningen av at konjunktorene avviker fra en normalsituasjon, beregnes budsjettvirkningene av at ulike skatte- og avgiftsinntekter avviker fra sine trendverdier. Videre tas det hensyn til at også utbetalingen av dagpenger ved arbeidsledighet avhenger av konjunktursituasjonen.
- Det korrigeres for forskjellen mellom de faktiske nivåene og de anslåtte normalnivåene på renteutgifter på statsgjelden, renteinntekter på statens kontantbeholdning mv. og overføringene fra Norges Bank.
- Det korrigeres for regnskapsmessige omlegginger og for endringer i funksjonsfordelingen mellom stat og kommune som ikke påvirker den underliggende budsjettbalansen, slik som da sykehusene ble flyttet fra fylkeskommunene til statlige helseforetak. Videre korrigeres det for avviket mellom faktiske verdier og normalnivåer for inntekter fra vederlag for oppdrettskonsesjoner og pensjonspremier i helseforetakene.

Oppdelingen av statens inntekter og utgifter i en konjunkturrell og en strukturell del kan ikke baseres på direkte observasjoner, men må anslås med utgangspunkt i analyser av regnskapstall, økonomisk statistikk og prognoser for årene fremover. Vanligvis trekkes skillet mellom konjunkturrelle og strukturelle endringer med utgangspunkt i bereg-

nede trendnivåer for de størrelsene som inngår. Dette har vært ekstra krevende under koronapandemien siden økonomien har vært rammet av et kraftig tilbakeslag, samtidig som det har vært stor usikkerhet om det videre forløpet for økonomien. Trendberegningene vil kunne påvirkes av nye tall for den økonomiske utviklingen i flere år fremover, også etter at statsregnskapet for det enkelte år foreligger, og fra tid til annen kan justeringene i det strukturelle underskuddet bli store, se nedenfor.

Beregningen av strukturelle skatter og avgifter tar utgangspunkt i data for faktiske, inntektsførte tall i statsregnskapet, samt anslag for prognoseperioden. Beregningene omfatter også skatt på inntekt og formue til kommuneforvaltningen og dekker regnskapsdata i perioden 1960-2020, forlenget med anslag frem til 2040. For fremskrivingsperioden er det tatt utgangspunkt i Finansdepartementets mellomlangsigtede fremskrivinger og videreføring av det foreslåtte skatte- og avgiftsopplegget for 2022. Punktvis kan forutsetningene oppsummeres slik:

- *Skatt på arbeid*. Kategorien omfatter arbeidsgiveravgift til folketrygden og personskatter, inklusive formuesskatt fra personer. Utviklingen i antall sysselsatte normalårsverk er en viktig indikator for utviklingen i arbeidsgiveravgift til folketrygden og samlede personskatter. I fremskrivingene legges det til grunn en vekst i sysselsatte personer på 0,8 pst. i 2021 og 1,4 pst. i 2022.
- *Skatt på kapital*. Kategorien omfatter etter-skuddsskatter fra selskaper og andre ikke-personlige skattytere utenom petroleumsvirksomhet og kildeskatt. Det er lagt til grunn at skatter fra foretak utenom petroleumsvirksomheten vil utvikle seg noe svakere enn BNP for Fastlands-Norge etter 2022.
- *Avgifter*. Kategorien omfatter merverdiavgift, engangsavgift på motorkjøretøyer og øvrige særavgifter, herunder dokumentavgift og diverse sektoravgifter. Utviklingen i privat konsum og i nybilkjøpene er særlig viktig for utviklingen i avgiftene.

Figur 1.1 Underliggende trender i skatter, avgifter og antall dagpengemottakere

¹ For årene frem til og med 2020 vises faktiske skatter ifølge statsregnskapet justert for endringer i skattesatser og skattegrunnlag og omregnet til faste 2015-kroner.

² Det korrigeres for at dagpengemottakere kan være delvis ledige ved å regne om antall mottakere til heltidsekvivalenter.

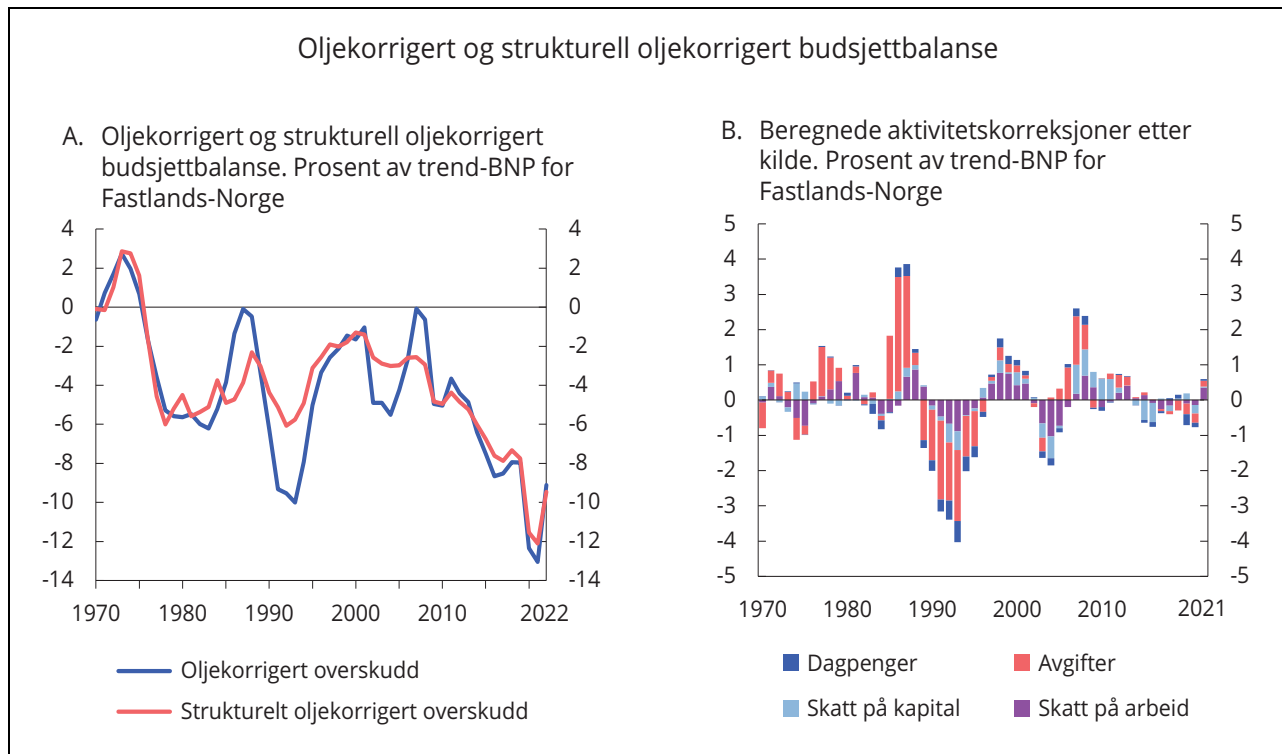
Kilde: Finansdepartementet og NAV.

På budsjettets utgiftsside korrigeres utgiftene til dagpenger for utviklingen i konjunktorene. Disse justeringene tar utgangspunkt i beregnede trendavvik for antall dagpengemottakere.

Finansdepartementets metode for å beregne det strukturelle underskuddet avviker noe fra metodene som benyttes av internasjonale organisasjoner som OECD, IMF og EU-kommisjonen. Årsaken er først og fremst at departementet har tilgang til mer detaljert informasjon om skattegrunnlagene, noe som gir mulighet til en mer

disaggregert aktivitets- og oppleggskorrigerende av skattegrunnlagene. OECD, IMF og EU-kommisjonen har tilgang til mindre detaljerte data om enkeltlandene, og benytter forholdsvis aggregerte metoder basert på utviklingen i BNP. Det gir muligheter for sammenlignbare analyser for flere land.

Utviklingen i de tre hovedgruppene av skatter og avgifter, samt antall dagpengemottakere, er vist i figur 1.1A-1.1D. Pandemien brakte norsk økonomi inn i en lavkonjunktur, og skatt på

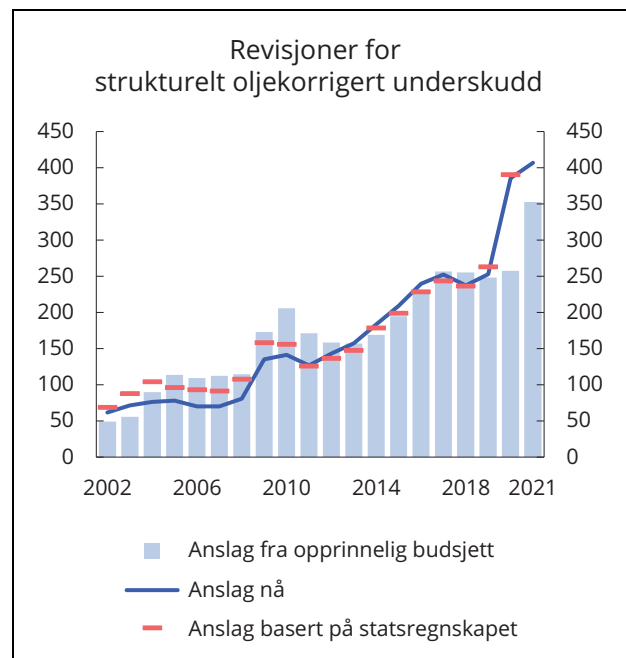
Figur 1.2 Oljekorrigert og strukturell oljekorrigert budsjettbalanse

Kilde: Finansdepartementet.

arbeid, skatt på kapital og avgifter anslås alle å ligge under sine trendnivåer i 2021. Langt på vei snur dette i 2022 i takt med den kraftige økonomiske oppgangen som følger av utfasing av smitteverntiltakene. Krisen førte til en betydelig oppgang i den registrerte arbeidsledigheten i 2020, med en særlig økning i antall permitterte. Den registrerte arbeidsledigheten har gått ned i takt med at permitterte er tatt tilbake i jobb, og i 2022 ventes antall registrerte ledige, målt som pst. av arbeidsstyrken, å komme ned på lave nivåer. Antall dagpengemottakere anslås å ligge under den underliggende trenden fra og med 2022. Dagpengemottakere omfatter både permitterte og andre registrerte ledige.

Utviklingen i det oljekorrigerte og det strukturelle oljekorrigerte overskuddet på statsbudsjettet fremgår av tabell 1.1.

Figur 1.2A viser at variasjonen i det oljekorrigerte underskuddet er klart større enn variasjonen i det strukturelle oljekorrigerte underskuddet. Dette skyldes at en lar de automatiske stabilisatorene i budsjettet få virke, slik at konjunkturelle variasjoner i skatter og avgifter fra fastlandsøkonomien ikke skal slå ut på budsjettets utgiftsside. De beregnede aktivitetskorreksjonene i 2020 og 2021 ble mindre enn anslått i nasjonalbudsjettet for

Figur 1.3 Anslag for strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd i ulike budsjettokument. Mrd. 2022-kroner

¹ For 2009 vises anslaget fra St.prp. nr. 37 (2008–2009) *Om endringer i statsbudsjettet 2009 med tiltak for arbeid*. Proposisjonen ble lagt frem i januar 2009.

Kilde: Finansdepartementet.

2021, og ventes å bli positive neste år som følge av bedringen i økonomien, se figur 1.2B.

Erfaringer viser at det er vanskelig å skille virkningen av konjunkturer fra den underliggende trendutviklingen i skatteinntektene. Anslaget på det strukturelle oljekorrigerte underskuddet kan derfor bli betydelig revidert i lys av ny informasjon. Som figur 1.3 viser, kan anslagene revideres både opp og ned. Figuren viser det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet slik det ble anslått i de enkelte nasjonalbudsjettene (blå stolper) og oppdaterte anslag basert på statsregnskapet (røde streker), sammenlignet med tallene

slik de nå står (mørkeblå linje). For 2020 og 2021 skyldes de store revisjonene særlig at den vedtatte oljepengebruken er økt betydelig sammenlignet med de opprinnelige forslagene i nasjonalbudsjettene. Tabell 1.2 gir en oversikt over revisjonene i anslagene over budsjettets stilling siden 2007.

Finansdepartementets metode for beregning av strukturell oljekorrigert budsjettbalanse er nærmere forklart i et arbeidsnotat som kan lastes ned fra departementets hjemmeside (www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/norsk-okonomi/arbeidsnotater/).

Tabell 1.1 Det strukturelle oljekorrigerte budsjettoverskuddet. Mill. kroner

	Oljekorrigert overskudd (A)	Overføringer fra Norges Bank og netto renteinntekter utover beregnet trendnivå (B)		Særskilte regnskapsforhold (C)	Aktivitetskorreksjoner (D)	Strukturelt oljekorrigert overskudd	
						Mill. kroner (F=A-B-C-D)	Prosent av trend-BNP for Fastlands-Norge
1980	-15 305	-3 566	-14	500	-12 225	-4,5	0,7
1981	-16 559	-2 548	-67	2 945	-16 888	-5,6	-1,1
1982	-20 139	-1 941	-129	-9	-18 060	-5,4	0,2
1983	-23 204	-2 641	-795	-677	-19 091	-5,1	0,3
1984	-18 488	-302	703	-3 430	-15 458	-3,8	1,4
1985	-14 378	451	805	6 580	-22 214	-4,9	-1,2
1986	-3 641	2 170	-208	17 812	-23 415	-4,7	0,2
1987	44	-31	128	20 762	-20 815	-3,9	0,9
1988	1 840	6 479	335	8 432	-13 406	-2,3	1,6
1989	-13 517	11 305	-151	-5 847	-18 824	-3,0	-0,7
1990	-31 182	12 095	-1 162	-13 284	-28 831	-4,4	-1,3
1991	-59 212	9 247	-10 778	-22 010	-35 672	-5,1	-0,8
1992	-65 372	3 699	332	-24 888	-44 515	-6,1	-1,0
1993	-71 896	1 359	2 053	-31 023	-44 285	-5,8	0,3
1994	-54 499	79	1 470	-16 327	-39 722	-4,9	0,8
1995	-34 436	-1 756	7 581	-13 790	-26 471	-3,1	1,8
1996	-22 730	-3 828	5 276	-1 250	-22 928	-2,6	0,6
1997	-20 068	-10 033	1 181	6 807	-18 022	-1,9	0,7
1998	-17 454	-12 843	-1 923	17 473	-20 161	-2,0	-0,1
1999	-12 066	-8 121	1 770	13 270	-18 984	-1,8	0,2
2000	-7 943	509	-6 712	12 861	-14 601	-1,3	0,5

Tabell 1.1 fortsetter

	Olje- korrigert overskudd (A)	Overføringer fra Norges Bank og netto renteinntekter utover beregnet trendnivå (B)	Særskilte regnskaps- forhold (C)	Aktivitets- korreksjoner (D)	Strukturelt oljekorrigert overskudd		
					Mill. kroner (F=A-B-C-D)	Prosent av trend-BNP for Fastlands- Norge	Endring fra året før, prosentenheter
2001	-1 640	1 829	3 436	9 879	-16 784	-1,4	-0,1
2002	-62 392	-8 931	-19 356	-1 438	-32 666	-2,6	-1,2
2003	-66 150	-10 097	5 334	-22 223	-39 164	-2,9	-0,3
2004	-79 246	-12 234	1 994	-25 744	-43 262	-3,0	-0,1
2005	-64 763	-10 900	792	-9 025	-45 631	-3,0	0,0
2006	-44 002	-16 862	1 645	13 456	-42 241	-2,6	0,4
2007	-1 342	-4 426	2 292	45 046	-44 255	-2,6	0,0
2008	-11 797	-2 331	858	43 914	-54 238	-2,9	-0,4
2009	-96 561	-6 839	-6 058	10 521	-94 184	-4,8	-1,9
2010	-104 070	-7 213	-1 119	6 463	-102 201	-5,0	-0,1
2011	-79 399	-3 705	4 529	14 782	-95 005	-4,4	0,6
2012	-100 898	-5 855	-1 498	16 973	-110 518	-4,8	-0,5
2013	-116 454	-7 485	14	16 381	-125 364	-5,2	-0,4
2014	-160 008	-6 977	-683	-1 695	-150 653	-6,0	-0,8
2015	-185 312	2 349	-635	-11 063	-175 963	-6,7	-0,7
2016	-208 388	18 424	235	-20 616	-206 431	-7,6	-0,9
2017	-222 826	11 803	-3 260	-9 399	-221 969	-7,9	-0,3
2018	-218 513	6 398	223	-10 126	-215 008	-7,3	0,5
2019	-227 623	6 770	5 909	-4 508	-235 794	-7,7	-0,4
2020	-370 525	9 250	1 885	-16 775	-364 885	-11,5	-3,8
2021	-412 835	2 592	7 279	-25 481	-397 226	-12,1	-0,6
2022	-300 255	-615	2 475	20 304	-322 419	-9,5	2,6

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 1.2 Strukturelt oljekorrigert overskudd på statsbudsjettet. Anslag gitt i ulike budsjettdokumenter. Prosent av trend-BNP for Fastlands-Norge¹

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
NB07	-4,6															
RNB07	-4,3															
NB08	-4,3	-4,5														
RNB08	-3,6	-4,3														
NB09	-3,6	-4,3	-5,0													
RNB09	-3,5	-4,2	-7,2													
NB10	-3,5	-4,2	-7,2	-7,8												
RNB10	-3,4	-3,9	-6,0	-6,8												
NB11	-3,3	-3,8	-5,9	-6,4	-6,3											
RNB11	-3,0	-3,5	-5,5	-5,7	-5,5											
NB12	-2,9	-3,4	-5,4	-5,5	-5,3	-5,6										
RNB12	-2,8	-3,3	-5,2	-5,2	-4,5	-5,2										
NB13	-2,8	-3,2	-5,1	-5,1	-4,4	-5,2	-5,3									
RNB13	-2,9	-3,2	-5,1	-5,1	-4,3	-5,2	-5,3									
NB14	-2,9	-3,2	-5,0	-5,0	-4,2	-4,7	-5,2	-5,5								
RNB14	-2,9	-3,3	-5,2	-5,2	-4,4	-4,9	-5,1	-5,8								
NB15	-2,9	-3,3	-5,2	-5,2	-4,5	-4,9	-5,1	-5,8	-6,4							
RNB15	-3,0	-3,3	-5,2	-5,2	-4,5	-5,0	-5,2	-5,8	-6,4							
NB16	-2,9	-3,3	-5,1	-5,2	-4,5	-5,0	-5,2	-5,8	-6,4	-7,1						
RNB16	-2,6	-3,0	-4,9	-4,9	-4,3	-4,9	-5,1	-5,9	-6,4	-7,5						
NB17	-2,6	-3,0	-4,9	-5,0	-4,4	-4,8	-5,2	-5,9	-6,5	-7,5	-7,9					
RNB17	-2,6	-3,0	-4,9	-5,0	-4,5	-4,9	-5,2	-5,9	-6,5	-7,2	-7,7					
NB18	-2,6	-3,0	-4,9	-5,0	-4,4	-4,9	-5,2	-5,9	-6,6	-7,2	-7,7	-7,7				
RNB18	-2,6	-3,0	-4,8	-5,0	-4,4	-4,9	-5,2	-5,9	-6,6	-7,3	-7,5	-7,6				
NB19	-2,5	-2,9	-4,8	-4,9	-4,4	-4,8	-5,2	-5,9	-6,6	-7,3	-7,5	-7,4	-7,5			
RNB19	-2,5	-2,9	-4,8	-4,9	-4,4	-4,9	-5,3	-6,0	-6,7	-7,4	-7,6	-7,2	-7,7			
NB20	-2,5	-2,9	-4,8	-4,9	-4,4	-4,9	-5,3	-6,0	-6,7	-7,4	-7,7	-7,2	-7,8	-7,6		
RNB20 ²	-2,6	-3,0	-5,0	-5,1	-4,6	-5,1	-5,5	-6,3	-7,1	-7,8	-8,0	-7,6	-8,0	-13,1		
NB21	-2,6	-3,0	-4,9	-5,1	-4,6	-5,1	-5,5	-6,3	-7,0	-7,7	-8,0	-7,5	-7,9	-12,3	-9,4	
RNB21	-2,6	-3,0	-4,9	-5,0	-4,4	-4,9	-5,3	-6,1	-6,8	-7,7	-7,9	-7,4	-7,8	-11,7	-12,3	
NB22	-2,6	-2,9	-4,8	-5,0	-4,4	-4,8	-5,2	-6,0	-6,7	-7,6	-7,9	-7,3	-7,7	-11,5	-12,1	-9,5

¹ Anslag gitt i nasjonalbudsjettet (NB) og revidert nasjonalbudsjett (RNB) for det enkelte år.² Som lagt frem i Meld. St. 2 (2019–2020) Revidert nasjonalbudsjett 2020. Det strukturelle oljekorrigerte overskuddet i 2020 ble betydelig redusert etter Stortingets behandling av RNB20 og Prop. 127 S og anslås til -13,4 pst. av trend-BNP for Fastlands-Norge i vedtatt revidert budsjett.

Kilde: Finansdepartementet.